

**UCHWAŁA NR XVII/99/16
RADY GMINY ŁOMŻA**

z dnia 29 stycznia 2016 r.

**w sprawie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar
Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2021**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1515 z późn. zm.) oraz art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. 2015 poz. 1390) uchwala się, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2021, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Traci moc uchwała Nr VII/32/11 Rady Gminy Łomża z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie uchwalenia gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Mieczysław Kuzia

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016 - 2021

I. Podstawa prawna Programu

- 1) ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 163 z późn. zm.);
- 2) ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2015 r. poz. 1286 z późn. zm.);
- 3) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390);
- 4) Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2016 - 2020.

II. Wprowadzenie

Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, pod pojęciem tym rozumie się jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny. Przemoc prowadzi do narażenia poddanych jej członków rodziny na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, narusza ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną. Przemoc domowa powoduje szkody na zdrowiu fizycznym bądź psychicznym, a także wywołuje cierpienia i krzywdy u osób dotkniętych przemocą.

Przemoc może mieć postać:

- przemocy fizycznej, np. popychanie, odpychanie, przytrzymywanie, policzkowanie, szarpanie, kopanie, duszenie, bicie ręką i pięściami, bicie przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielanie koniecznej pomocy, itp.
- przemocy psychicznej, np. wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, degradacja werbalna (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie), stosowanie gróźb, itp.
- przemocy seksualnej, np. wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie współżycia z osobami trzecimi, itp.
- przemocy ekonomicznej, np. odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwienie podjęcia pracy zarobkowej, nie zaspokajanie podstawowych, materialnych potrzeb rodziny, itp.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nakłada na gminy obowiązek tworzenia lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, prowadzenia poradnictwa i interwencji w przypadku jej zaistnienia, w szczególności poprzez działania edukacyjne, zapewnienie osobom dotkniętym przemocą miejsc w ośrodkach wsparcia oraz tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Program Przeciwdziałania Przemocy Gminy ma charakter długofalowy. Działania Programu obejmują lata 2016-2021. W miarę potrzeb i sytuacji społecznej zadania Programu mogą ulegać zmianom i udoskonaleniom.

III. Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie w Gminie Łomża

Z danych ewidencji ludności (stan na 31 grudnia 2015 r.) wynika, że w Gminie Łomża zamieszkuje 10933 mieszkańców z czego 49,5 % stanowią kobiety. Dominującą grupą wiekową są mieszkańcy w

wieku produkcyjnym, tj. kobiety między 18 a 60 rokiem życia oraz mężczyźni między 18 a 65 rokiem życia - 6953 osób – 63,6 % wszystkich mieszkańców. Szczegółowe dane struktury wiekowej przedstawia tabela:

TABELA. Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Łomża w roku 2015.

Przedział wieku	Kobiety	Mężczyźni	Liczba ogółem
0-17 lat	1177	1179	2256
18 lat	75	80	155
19-65 lat (mężczyźni)	-	3763	3763
19 – 60 lat(kobiety)	3190	-	3190
66 lat i więcej (mężczyźni)	-	497	497
61 lat i więcej (kobiety)	1072	-	1072
RAZEM	5414	5519	10933

W Gminie Łomża od czerwca 2012 roku pracuje Zespół Interdyscyplinarny ds. Przemocy w rodzinie, do którego podstawowych zadań należy diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie, rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym, inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Z posiadanej przez Zespół dokumentacji wynika, że na przestrzeni trzech lat liczba procedur rośnie lub utrzymuje się na podobnym poziomie. Liczba nowo założonych kart w poszczególnych latach przedstawiała się następująco:

Rok/liczba NK	2013	2014	2015
	21	15	22

Głównym powodem stosowania przemocy było nadużywanie alkoholu przez członka rodziny 90 % przypadków.

Przemoc dotykała głównie kobiet. Tylko w jednym przypadku przemoc dotyczyła dziecka.

Przemoc dotyczyła głównie osób w wieku produkcyjnym – 84 % wszystkich założonych Niebieskich Kart. Przemoc w stosunku do osób starszych rozpoznano w 16 % założonych Niebieskich Kart.

Z przeprowadzonych wielu rozmów w ramach grup roboczych oraz pracy socjalnej pracowników Ośrodka wynika, że liczba założonych procedur w żaden sposób nie odzwierciedla skali przemocy w rodzinie. Ofiary przemocy często w zaciszu własnych domów przeżywają dramaty, o których boją się komukolwiek powiedzieć. Wynika to ze wstydu, lęku co będzie gdy sprawca dowie się o jakichkolwiek działaniach w stosunku do niego, jak również w z braku wiedzy o przemoc. W powszechnym mniemaniu bowiem przemoc to bicie, szarpanie, kopanie – czyli każda forma przemocy fizycznej. Bagatelizuje się natomiast przemoc psychiczną oraz seksualną z uwagi na stereotypy z nią związane.

Istotną kwestią jest również brak lub małe zaangażowanie najbliższego otoczenia (np. sąsiadów) w „sprawy rodzinne”. Przeświadczenie, że nie należy się wtrącać w nieswoje sprawy powoduje, że osoby doświadczające przemocy nie mają wsparcia, a gdy dochodzi do spraw o znęcanie się, brakuje świadków, którzy zeznali by na korzyść ofiary.

W obecnym stanie rzeczy poza kompleksową pomocą dla osób doświadczających przemocy, ważne jest podwyższenie wiedzy o przemoc w społeczności lokalnej, uwrażliwienie na przemoc oraz systematyczne podnoszenie kompetencji służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemoc.

IV. Działania

1. Adresatami programu są:

- rodziny i osoby dotknięte bezpośrednio zjawiskiem przemocy,

- przedstawiciele instytucji i służb pracujących z osobami i rodzinami zagrożonymi bądź dotkniętymi przemocą.

2. Głównym celem programu jest zmniejszenie skali zjawiska przemocy oraz stworzenie jednolitego, profesjonalnego systemu interwencji i wsparcia dla osób zagrożonych bądź uwikłanych w przemoc w rodzinie.

3. Do szczegółowych celów i zadań zalicza się:

3.1. Koordynacja zadań pomocowych lokalnych podmiotów

Zadanie : Funkcjonowanie Interdyscyplinarnego Zespołu do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie – w celu szybkiego i skutecznego podejmowania działań zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa oraz zatrzymania przemocy w rodzinie, a także planowanie i realizacja działań pomocowych na podstawie diagnozy potrzeb.

Zadania zespołu:

- kompleksowa pomoc rodzinom dotkniętym zjawiskiem przemocy,
- przyjmowanie zgłoszeń dotyczących przemocy domowej i uruchamianie procedur mających na celu powstrzymanie przemocy,
- wypracowanie procedur interwencji kryzysowej wobec ofiar i sprawców przemocy oraz opracowanie adekwatnej strategii postępowania,
- kierowanie ofiar i sprawców przemocy do odpowiednich specjalistów, monitorowanie sytuacji w rodzinach, w których dochodzi do przemocy, a w szczególności uruchamianie współpracy między różnymi instytucjami pomocowymi, - zbieranie materiałów dowodowych zgodnie z procedurą "Niebieskiej Karty",
- gromadzenie informacji na temat instytucji udzielających pomocy rodzinom, w których występuje zjawisko przemocy domowej,
- analiza wniosków o wszczęcie postępowania w sprawie zastosowania obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu składanych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych pod kątem związku między nadużywaniem alkoholu a stosowaniem przemocy,
- występowanie z zawiadomieniami do prokuratury o podejrzeniu popełnienia czynów określonych w art. 2 § 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- liczba posiedzeń grup roboczych
- liczba podjętych procedur
- liczba zakończonych procedur

3.2 Systematyczna edukacja środowiska lokalnego

Zadanie 1 : Pozyskiwanie i udostępnienie materiałów o charakterze informacyjnym i edukacyjnym - w celu ułatwienia dostępu do podstawowych informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy oraz podniesienie poziomu wiedzy mieszkańców Gminy na temat przemocy domowej.

Realizacja zadania poprzez:

- bieżące aktualizowanie gablot informacyjnych w Urzędzie Gminy Łomża, Ośrodku Pomocy Społecznej Gminy Łomża, Komisariacie Policji w Łomży i szkołach.
- pozyskiwanie i rozpowszechnianie broszur i ulotek dotyczących zjawiska przemocy,
- rozpowszechnianie w lokalnym środowisku programów profilaktycznych,
- udział w ogólnopolskich kampaniach przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zadanie 2 : Promowanie efektywnych sposobów rozwiązywania konfliktów w rodzinie oraz sposobów radzenia sobie z agresją i złością - w celu nabycia umiejętności rozwiązywania konfliktów oraz radzenia sobie z agresją.

Realizacja zadania wobec:

- dzieci i młodzieży - poprzez prowadzenie zajęć edukacyjno-wychowawczych w szkołach i świetlicach środowiskowych, przeprowadzenie szkolnych programów profilaktyki przemocy, wspieranie aktywnych form spędzania czasu wolnego promujących zachowania bez agresji,
- dorosłych - poprzez konsultacje z psychologiem, terapię dla osób uzależnionych i współuzależnionych, uczestnictwo w spotkaniach grupy AA i AI. - Anon oraz grupy terapeutycznej.

Wskaźniki osiągnięci celu:

- liczba rozpowszechnionych materiałów o charakterze informacyjno-edukacyjnym,
- liczba zrealizowanych programów profilaktycznych,
- liczba zrealizowanych form aktywnego spędzania czasu wolnego,
- liczba udzielonych porad psychologicznych i prawnych,
- liczba przeprowadzonych terapii.

3.3. Systematyczna edukacja przedstawicieli różnych grup zawodowych stykających się z problematyką przemocy w rodzinie

Zadanie : Poprawa skuteczności działań osób i instytucji zobowiązanych i uprawnionych do przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz jakości i dostępności świadczonych usług, w tym w zakresie poprzez podniesienie kwalifikacji i kompetencji kadr.

Realizacja zadania:

- gromadzenie informacji dotyczących potrzeb szkoleniowych w sprawie zjawiska przemocy domowej,
- pozyskiwanie różnych ofert szkoleniowych z zakresu przeciwdziałania przemocy,
- systematyczny udział w szkoleniach i kursach w celu podniesienia i utrwalenia wiedzy z zakresu przemocy w rodzinie osób i grup zawodowych bezpośrednio związanych z problematyką przemocy domowej,
- finansowanie udziału w szkoleniach i konferencjach organizowanych dla osób i grup zawodowych bezpośrednio związanych z problematyką przemocy domowej.

Wskaźniki realizacji celu:

- liczba przeszkolonych osób,
- liczba sfinansowanych szkoleń.

4. Realizatorem programu jest Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Łomża we współpracy z:

- Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Łomży
- sołectwami,
- szkołami,
- policją,
- sądem,
- organizacjami pozarządowymi i Kościołem Katolickim,
- Wojewódzkim Ośrodkiem Profilaktyki i Terapii Uzależnień.

5. Oczekiwane efekty programu:

- systematyczne diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie,

- zwiększenie wrażliwości społecznej wobec aktów przemocy w rodzinie,
- podwyższenie kompetencji służb zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie,
- zwiększenie dostępności profesjonalnej pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie
- zwiększenie skuteczności oddziaływania sprawców przemocy w rodzinie,
- zmniejszenie skutków psychologicznych wynikających z przemocy w rodzinie,
- zwiększenie poczucia bezpieczeństwa członków rodzin doświadczających przemocy w rodzinie
- nabycie umiejętności asertywnych zachowań przez osoby i rodziny dotknięte bądź zagrożone zjawiskiem przemocy domowej.

6. Harmonogram działań.

Cel 1. Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Łomża

Lp.	Działania	Sposób realizacji	Podmiot odpowiedzialny (realizator)	Termin realizacji
1.	Funkcjonowanie Interdyscyplinarnego Zespołu do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie – w celu szybkiego i skutecznego podejmowania działań zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa oraz zatrzymania przemocy w rodzinie, a także planowanie i realizacja działań pomocowych na podstawie diagnozy potrzeb.	<ul style="list-style-type: none"> - kompleksowa pomoc rodzinom dotkniętym zjawiskiem przemocy, - przyjmowanie zgłoszeń dotyczących przemocy domowej i uruchamianie procedur mających na celu powstrzymanie przemocy, - wypracowanie procedur interwencji kryzysowej wobec ofiar i sprawców przemocy oraz opracowanie adekwatnej strategii postępowania, - kierowanie ofiar i sprawców przemocy do odpowiednich specjalistów, monitorowanie sytuacji w rodzinach, w których dochodzi do przemocy, a w szczególności uruchamianie współpracy między różnymi instytucjami pomocowymi, - zbieranie materiałów dowodowych zgodnie z procedurą "Niebieskiej Karty", - gromadzenie informacji na temat instytucji udzielających pomocy rodzinom, w których występuje zjawisko przemocy domowej, - analiza wniosków o wszczęcie postępowania w sprawie zastosowania obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu składanych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów 	<ul style="list-style-type: none"> - pracownicy socjalni - asystent rodziny - przedstawiciele oświaty - przedstawiciele policji - przedstawiciele prokuratury - kuratorzy sądowi - przedstawiciele Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - przedstawiciele służby zdrowia 	<p>2016-2021</p> <p>Na bieżąco przez cały okres trwania programu</p>

		Alkoholowych pod kątem związku między nadużywaniem alkoholu a stosowaniem przemocy, - występowanie z zawiadomieniami do prokuratury o podejrzeniu popełnienia czynów określonych w art. 2 § 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.		
--	--	---	--	--

Cel 2. Systematyczna edukacja środowiska lokalnego

1.	Pozyskiwanie i udostępnienie materiałów o charakterze informacyjnym i edukacyjnym - w celu ułatwienia dostępu do podstawowych informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy oraz podniesienie poziomu wiedzy mieszkańców Gminy na temat przemocy domowej.	- bieżące aktualizowanie gablot informacyjnych w Urzędzie Gminy Łomża, Ośrodku Pomocy Społecznej Gminy Łomża, Komendzie Policji w Łomży i szkołach. - pozyskiwanie i rozpowszechnianie broszur i ulotek dotyczących zjawiska przemocy, - rozpowszechnianie w lokalnym środowisku programów profilaktycznych, - udział w ogólnopolskich kampaniach przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	- pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej Gminy Łomża - przedstawiciele policji - przedstawiciel GKRPA - szkoły	2016-2021 Na bieżąco przez cały okres trwania programu
2.	Promowanie efektywnych sposobów rozwiązywania konfliktów w rodzinie oraz sposobów radzenia sobie z agresją i złością - w celu nabycia umiejętności rozwiązywania konfliktów oraz radzenia sobie z agresją.	- dzieci i młodzieży - poprzez prowadzenie zajęć edukacyjno-wychowawczych w szkołach i świetlicach środowiskowych, przeprowadzenie szkolnych programów profilaktyki przemocy, wspieranie aktywnych form spędzania czasu wolnego promujących zachowania bez agresji, - dorosłych - poprzez konsultacje z psychologiem, terapię dla osób uzależnionych i współuzależnionych, uczestnictwo w spotkaniach grupy AA i AI. - Anon oraz grupy terapeutycznej.	- Szkoły - Komenda Miejska Policji - WOPiTU	2016-2021 Na bieżąco przez cały okres trwania programu

Cel 3. Systematyczna edukacja przedstawicieli różnych grup zawodowych stykających się z problematyką przemocy w rodzinie

1.	Poprawa skuteczności działań osób i instytucji zobowiązanych i uprawnionych do	- gromadzenie informacji dotyczących potrzeb szkoleniowych w sprawie zjawiska przemocy domowej, - pozyskiwanie różnych ofert szkoleniowych z zakresu	- Przedstawiciele Ośrodka Pomocy Społecznej Gminy Łomża - Przedstawiciele Gminnej Komisji Rozwiązywania	2016-2021 Na bieżąco przez cały okres trwania programu
----	--	---	--	---

	przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz jakości i dostępności świadczonych usług, w tym w zakresie poprzez podniesienie kwalifikacji i kompetencji kadr.	przeciwdziałania przemocy, - systematyczny udział w szkoleniach i kursach w celu podniesienia i utrwalenia wiedzy z zakresu przemocy w rodzinie osób i grup zawodowych bezpośrednio związanych z problematyką przemocy domowej, - finansowanie udziału w szkoleniach i konferencjach organizowanych dla osób i grup zawodowych bezpośrednio związanych z problematyką przemocy domowej.	Problemów Alkoholowych, - Zespół Interdyscyplinarny - Policja - Szkoły - Służba zdrowia - Kuratorzy - terapeuci	
--	--	---	---	--

7. Monitoring

Program będzie monitorowany przez Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Łomża.

Monitorowanie odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość po każdym roku realizacji programu i będzie zawierał dane dotyczące:

- ilości powadzonych procedur Niebieskich Kart
- form udzielanej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie,
- form działań kierowanych do sprawców przemocy w rodzinie.

8. Finansowanie Programu.

Źródłami finansowania wymienionych zadań są środki Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz środki pozyskane zewnętrznie przy czym środki na obsługę organizacyjno – techniczną zespół interdyscyplinarny przewidziany jest w planie finansowym Ośrodka Pomocy Społecznej Gminy Łomża.